

UZASADNIENIE

Wysokie walory przyrodnicze obszaru Międzyodrza, obejmujące unikatowe ekosystemy mokradłowe, rzeczne i torfowiskowe, uzasadniają objęcie tego obszaru najwyższą formą ochrony przyrody. Międzyodrze charakteryzuje się dużą różnorodnością biologiczną oraz obecnością licznych siedlisk i gatunków o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, co przemawia za koniecznością zapewnienia im skutecznej i trwałej ochrony. Dotychczasowe działania legislacyjne zmierzające do utworzenia odrębnego parku narodowego dla Doliny Dolnej Odry nie doprowadziły do wejścia w życie stosownych regulacji, z uwagi na skorzystanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z prawa weta wobec uchwalonej przez Sejm ustawy z dnia 17 października 2025 r. o utworzeniu Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry. Okoliczność ta nie znosi jednak potrzeby objęcia Międzyodrza najwyższą formą ochrony przyrody, a jednocześnie uzasadnia zastosowanie rozwiązania alternatywnego, możliwego do wdrożenia w obowiązującym stanie prawnym.

Przedstawiciele gminy Kołbaskowo, Miasta Szczecin, powiatu polickiego oraz Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego zadeklarowali chęć utworzenia parku narodowego na Międzyodrzu, w drodze włączenia obszarów z terenu gmin Kołbaskowo i Szczecin w granice istniejącego parku narodowego. Gmina Widuchowa i powiat gryfiński opowiedziały się za kontynuacją prac nad utworzeniem Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry w drodze odrębnej ustawy. Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego jest odpowiedzią na postulat gminy Kołbaskowo, Miasta Szczecin, powiatu polickiego oraz województwa zachodniopomorskiego.

Powiększenie Drawieńskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”, o obszar Międzyodrza (1398,082 ha) w granicach gminy Kołbaskowo oraz Miasta Szczecin pozwoli na zwiększenie stopnia ochrony walorów przyrodniczych Doliny Dolnej Odry, w szczególności dzięki prowadzeniu działań ochrony czynnej w ekosystemach zmierzających do zachowania bądź odtwarzania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin, zwierząt lub grzybów i ich siedlisk. Jednocześnie obszar włączany w granice Parku będzie udostępniany, w tym dla celów turystycznych, rekreacyjnych, edukacyjnych i amatorskiego połowu ryb (wędkarstwa), co pozwoli społeczeństwu na poznawanie przyrody tego miejsca i zdobywanie wiedzy o przyrodzie. Powyższe stanowi realizację celów ochrony przyrody, o których mowa w ustawie o ochronie przyrody. Ponadto powierzenie jednemu podmiotowi zarządzania obszarem Parku, w szczególności nieruchomościami, ułatwi wykonywanie działań ochronnych na tym obszarze. Przejęcie władania nieruchomościami Skarbu Państwa na obszarze Parku przez ten podmiot ułatwi budowę i utrzymanie infrastruktury niezbędnej do funkcjonowania Parku oraz udostępniania jego obszaru.

Park posiada niezbędny potencjał do prowadzenia działań ochronnych na włączanym w jego granice obszarze oraz zapewnienia jego udostępniania. Ponadto oba obszary, zarówno Park, jak i włączany w jego granice obszar Doliny Dolnej Odry są silnie związane z wodą i mają charakter mokradłowo-rzeczny. Oba obszary są oparte na unikatowych ekosystemach

rzecznych, jeziornych, torfowiskowych i mokradłowych, woda kształtuje ich ekologię, krajobraz i różnorodność biologiczną.

Biorąc pod uwagę powyższe, zdecydowano o powiększeniu Parku i włączeniu w jego granice obszaru Międzyodrza położonego w gminie Kołbaskowo oraz na terenie gminy Miasta Szczecin. W celu zachowania dotychczasowego nazewnictwa związanego z tworzeniem Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry (powiększenie Parku jest kontynuacją tego procesu) włączana do Parku eksklawa będzie nosiła nazwę „Obwód Ochronny Dolina Dolnej Odry”.

Projektowane rozporządzenie określa granice Parku, wskazując poszczególne kompleksy oraz pojedyncze działki, które wchodzi w skład Parku. Granice eksklawy Obwód Ochronny Dolina Dolnej Odry zostały opisane jako Kompleks Obwód Ochronny Dolina Dolnej Odry i wyznaczone w takim kształcie, aby zapewnić możliwie najlepszą ochronę zasobów przyrodniczych obszaru Międzyodrza, a także umożliwić funkcjonowanie dotychczasowych użytkowników obszaru – interesariuszy.

Oba ramiona rzeki Odry: Odra Zachodnia i Odra Wschodnia nie zostały włączone do Parku i jego otuliny. W obszar Parku zostały włączone trzy wyspy wychodzące poza główny teren Międzyodrza – wyspa Łęgi Kurowskie położona między Odrą Zachodnią a Kanałem Kurowskim oraz kompleks dwóch wysp położonych między Odrą Wschodnią a Kanałem Kluckim: Klucki Ostrów i Zaklucky Ostrówek. Wyspy Klucki Ostrów i Zaklucky Ostrówek należą administracyjnie do miasta Szczecin, zatem obszar, o który powiększany jest Park, obejmuje 2 jednostki administracyjne, tj. gminę Kołbaskowo oraz miasto Szczecin.

Głównymi użytkownikami Odry są podmioty realizujące żeglugę śródlądową, rybactwo i wędkarstwo. W związku z tym, że Odra Zachodnia i Odra Wschodnia oraz kanał Klucz–Ustowo oraz kanał Gartz–Marwice nie zostały włączone w obszar Parku ani jego otuliny, żegluga będzie odbywała się na dotychczasowych zasadach, a dyrektor parku nie będzie miał wpływu na zadania wykonywane na tym obszarze, takie jak utrzymanie żeglowności czy działania przeciwpowodziowe. To samo dotyczy wędkarstwa, rybołówstwa oraz działalności prowadzonej w pobliżu elektrowni Dolna Odra.

Dodatkowo do Parku zostają włączone nieruchomości położone w gminie Drawno (155,36 ha), które Park nabył w ramach zakupów oraz zamian. Są to grunty cenne przyrodniczo przylegające bezpośrednio do jego granicy. Nieruchomości te są przeznaczone na cele związane z ochroną przyrody, w związku z czym powinny zostać włączone w granice Parku.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, z późn. zm.) określenie granic projektowanego Parku zostało uzgodnione z następującymi organami:

- 1) Radą Gminy Drawno
- 2) Radą Powiatu Choszczeńskiego
- 3) Radą Miasta Szczecin,
- 4) Radą Gminy Kołbaskowo,
- 5) Radą Powiatu Polickiego,
- 6) Sejmikiem Województwa Zachodniopomorskiego,

oraz zostanie przekazane do zaopiniowania przez zainteresowane organizacje pozarządowe.

W projektowanym rozporządzeniu posłużono się numerami w nawiasach umieszczonymi za nazwami jednostek podziału terytorialnego. Numery te zostały zastosowane na podstawie Krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju (TERYT) funkcjonującego w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 851, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1031, z późn. zm.).

Enumeratywne wyliczenie wszystkich nieruchomości wchodzących w skład Parku pozwoli na jednoznaczne określenie jego obszaru i przebiegu granic (§ 2 projektowanego rozporządzenia).

Otulina stanowi strefę ochronną graniczącą z Parkiem będącą obszarem zabezpieczającym Park przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka. W odniesieniu do Kompleksu Obwód Ochronny Dolina Dolnej Odry jej przebieg został wyznaczony w sposób ograniczony – jedynie w obrębie działki nr 40/3. Jednocześnie należy wskazać, że istotną funkcję ochronną pełnią naturalne uwarunkowania przestrzenne obszaru, w szczególności ramiona rzeki Odry, które stanowią naturalną granicę Parku oraz jego strefę buforową. Wody Odry, wraz z towarzyszącymi im terenami zalewowymi, w sposób naturalny ograniczają dostęp i presję antropogeniczną, pełniąc funkcję zabezpieczającą Park przed zagrożeniami zewnętrznymi.

W załączniku nr 1 i załączniku nr 2 do projektowanego rozporządzenia granice Parku i jego otuliny zostały określone w formie wykazu współrzędnych punktów załamania granicy zgodnie z państwowym systemem odniesień przestrzennych, odpowiednio dla Kompleksu Głównego oraz dla Kompleksu Obwód Ochronny Dolina Dolnej Odry. Pozwala to na dostosowanie opisu granicy do wymagań związanych z wprowadzeniem danych dotyczących Parku do centralnego rejestru form ochrony przyrody (§ 2 ust. 1 pkt 7 oraz ust. 2 pkt 1 lit. c rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie centralnego rejestru form ochrony przyrody (Dz. U. poz. 1080).

W projektowanym rozporządzeniu określono także nieruchomości Skarbu Państwa, które nie przechodzą w użytkowanie wieczyste Parku. Nieruchomości te stanowią głównie drogi oraz grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, stanowiące nieruchomości, na których posadowione są budynki administracyjne.

Podział obszaru parku narodowego na strefy ochrony ścisłej, czynnej lub krajobrazowej wynika z przepisów obowiązującej ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i jest określany w zadaniach ochronnych, o których mowa w art. 22 przywołanej ustawy, albo w planie ochrony, o którym mowa w art. 18 tej ustawy. Ponadto art. 117 ust. 2 ww. ustawy wskazuje, które nieruchomości obejmuje się ochroną krajobrazową. W związku z powyższym w projekcie niniejszego rozporządzenia nie dokonano podziału na strefy ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, jak w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu.

Ponadto z uwagi na regulacje ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w szczególności jej art. 15 ust. 1 i ust. 2, określający pełny katalog zakazów obowiązujących obligatoryjnie w parku narodowym oraz okoliczności, których zakazy te nie dotyczą, a także

art. 10 ust. 1 tej ustawy określający elementy rozporządzenia w sprawie parku narodowego, w projekcie niniejszego rozporządzenia nie przywołano powyższych zakazów, jak ma to miejsce w § 5 dotychczas obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego (Dz. U. poz. 28, z późn. zm.).

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia, w związku z art. 157 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, spowoduje utratę mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego. Należy przy tym zauważyć, że aktualnie wykaz parków narodowych jest określony jako załącznik do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w związku z czym likwidacja parku narodowego wymagałaby również zmiany ustawy.

Należy również zauważyć, że zgodnie z § 34 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026 r. poz. 300) nie nowelizuje się aktu wykonawczego zachowanego czasowo w mocy przez nową ustawę, chyba że ustawa ta wyraźnie przewiduje taką możliwość. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego, zostało wydane pod rządami ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. poz. 1079, z późn. zm.). Ustawa ta została uchylona z dniem 1 maja 2004 r. przez ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jednak przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 16 października 1991 r. zachowały swoją moc do czasu wydania nowych na podstawie nowej ustawy o ochronie przyrody. Tym samym zasadne jest wydanie nowego rozporządzenia w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego.

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym, że nieruchomości planowane do włączenia w granice Parku są gruntami Skarbu Państwa, termin wejścia w życie rozporządzenia jest wystarczający do wdrożenia przepisów.

Projektowane rozporządzenie nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

Projektowane rozporządzenie nie jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.